

ΣΥΜΕΩΝ Ο ΝΕΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ: ΕΝΑΣ ΑΚΟΥΣΙΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

Ο Άγιος Συμεών ο νεός Θεολόγος, από τη Γαλατή της Παφλαγονίας, μαθητής του Συμεών του Ευλαβούς του Στουδίτου και πνευματικός πατέρας του μυστικού Νικήτα Στήθατου εξήσε, κατά την επικρατέστερη απόψη, από το 949 ως το 1022, το δεύτερο μισό του 10ου και τις αρχές του 11ου αιώνα. Ασκητικότερος μοναχός, «ζήλωτης μανικωτάτος» σαν ηγούμενος, αγγελομορφός μυσταγωγός σαν ιερέας, ερωτικότερος μυστικός και θεοπτης, στραφίηκε και στην ποίηση (οχι τη λατρευτική) και, πραγμα, που, οπωσδήποτε, ξαφνιάζει, στην πολιτική στιχουργία. Με το ποιητικό του έργο «ΤΩΝ ΘΕΙΩΝ ΓΜΝΩΝ ΟΙ ΕΡΩΤΕΣ» κινείται αναμεσα στη μυστική προσομιλία «ταίς ακτίσι ταίς θειαίς» (κατά τον Άγιο Νικοδήμο τον Αγιορείτη) και στη μυστική εμπειρία, αναμεσα, συνεπώς, στη σιωπή, μοναδικό χωρό όπου τελείται το αργό μυστήριο της ενώσης με το Θεό, και στο λόγο, μονή ακουστή (απτή και ορατή) μαρτυρία για την ίδια αυτή ενωση, για την ατελευτητή τελεση του θείου γαμου.

Απο τη στιγμή που ο Συμεών, «άλλος Θεολόγος Γρηγόριος» και «δευτερος Ιωάννης Θεολόγος» (κατά τον Διονύσιο Ζαγοραίό, τον πρώτο εκδοτή των ερωτικών υμνων «δια του φωτός της τυπογραφίας») προεστρέξε στην τέχνη της ποιήσεως, ας είναι και «ακων», ανήκει και στην ποίηση.

Πώς συναντώνται (διατεμνόνται η και ταυτίζονται) στους εμμετρους Ύμνους του η μυστική πυρώση και η ποιητική πνοή, είναι αυτό που θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε. Για κάθε υμνο θα δίνουμε 1) εμμετρη μεταφράση, 2) μεταφραστικά σχόλια (τα πιο πολλά απο τον ανεκδότο Αθωνικό Κώδικα του Κυριακού της Αγίας Αννης, αριθ. 60, W κατά Koder, K₃ κατά Καμπυλή, και πολυ λιγα, δυστυχώς, απο την ισχυή ελληνική διδλογραφία), 3) φιλολογικό σημειωμα και 4) κριτικό σημειωμα.

Ποιος ο ποιητής Συμεών, η «ωδική χελιδών» κατά την Ακολουθία που συνθέσε για τον μυστικό πατέρα της Ορθοδοξίας ο Νικοδήμος ο Αγιορείτης;

Αφετηρία για το μελετημα μας αυτή εδώ η χρηση του Δ. Λ. Σταθοπούλου, σε προδρομική για την κριτική εκδοση των Ερωτικών Ύμνων εργασία του εδώ και εικοσι χρονια: «Οι Ύμνοι των Θείων Ερωτών δια της καταπληθούς χριστοκεντρικής θεολογίας του Φωτός, την οποίαν κατ εξοχήν εκφράζουν, επιβάλλουν τον αγιον Συμεων ως τον ευγενεστερον μυστικον ποιητην της Ορθοδοξου Καθολικής Παραδοσεως».

Το θεμα της ποιητικής «ευχαριστιακής» τελεσης, που κρινει οχι μονο το δωρητή, αλλα και τον ληπτή, είναι ανοιχτο και, πιστευω, οχι ματαιο, μολο που ζουμε σε μια εποχή που η ποίηση αθετωντας την ίδια της τη λειτουργία, συμπαράσχει, κι οχι μονο απο δική μας ευθυνη και αναξιοτητα, και τα αγωνισματα άλλων εποχών:

Συμεών ο καννιδαλος του φωτός ο μελανιαρης
ετοιμορροπος απο τρεχατα ουρανισκοφωνα

γυαλιστερα στην ερημο τραπουλοχαρτα — ειθε.

(Ν. Καρούζου «Δυνατοτητες και χρηση της ομιλίας» 1979).